

HOLOCAUST NAMENMONUMENT - RAAD VAN STATE – 27 MEI 2020

PLEITNOTA PETRA CATZ – PLANTAGE- WEESPERBUURTVERENIGING

Geacht College,

Ik wil hier, aan het begin van deze zitting, ingaan op het laatste stuk van de gemeente van 15 mei. De gemeente stelt in de inleiding dat ze alles helemaal juist heeft gedaan. En ik citeer pagina 2: *“Noch de wet noch de algemene beginselen van behoorlijk bestuur verzetten zich tegen besluitvorming in de wetenschap dat die besluitvorming op verzet van een groep omwonenden stuit”*. En de volgende zin luidt: *“Dit zou naar het oordeel van het college het vertrekpunt moeten zijn voor de zitting van vandaag.*

Deze zin toont wederom hoe de gemeente dit dossier ziet. Dat de gemeente nog altijd niet begrijpt waar het eigenlijk om draait in deze beroepszaak. Dus ja, laten we dat nemen als vertrekpunt.

Het gaat erom dat een kleine groep mensen, namelijk het bestuur van de stichting het Nederlands Auschwitz Comité (het NAC) , handelend vanuit persoonlijke betrokkenheid met die geschiedenis, zich bij het herdenken van de Nederlandse slachtoffers van de grootste massamoord uit onze geschiedenis, presenteert als de grote vertegenwoordiger van het niet te bevatten leed. Dat zij hebben besloten dat dit monument er moet komen, en ook dat zij het niet samen willen ontwikkelen met anderen, ook niet met joodse instellingen zoals de Hollandsche Schouwburg/ Holocaust museum. Het NAC zegt te spreken namens alle betrokkenen en nabestaanden, maar heeft aan zich getrokken de alleenbeslissers te zijn over dit project. Geen input van anderen.

Met dit monument moeten alle doden met naam worden herdacht. Het NAC besluit dat dit is wat noodzakelijk is. Het NAC kiest voor dit monument, dit ontwerp, met deze afmetingen, op deze plek.

Het gaat er ook om dat er in Nederland veel mensen zijn die vanuit een of andere joodse achtergrond een grote persoonlijke betrokkenheid voelen met datzelfde verleden. Mensen die zelf de oorlog meegemaakt hebben, of hun kinderen, mensen met dode grootouders of getraumatiseerde ouders, mensen met de oorlog als een groot ding in hun leven en met kerven in de ziel. Iedereen anders. Het gaat om heel veel mensen. Niemand van hen heeft iets over dit project mogen of kunnen zeggen.

En het gaat erom dat zeer velen van hen, om verschillende redenen, dit monument, als HET monument ter herdenking van ook hún doden, niet willen. Zij denken na over hoe zij hun doden willen herdenken en herinneren. En denken nu: “Waarom mogen *anderen* ineens met dit alles aan de haal?” Naar hun mening is echter, uitdrukkelijk, niet geluisterd.

Het gaat *niet, niet slechts*, om een “groep omwonenden”. De gemeente weet heel wel dat alleen wie werkelijk heel erg dichtbij woont ontvankelijk is in een juridische procedure.

Het NAC heeft geen enkele boodschap aan de bezwaren. Bagatelliseert ze. Zet bezwaarmakers weg als antisemiet. Libeskind ziet de tegenstanders van dit monument “in het kader van de ontkenning van de Holocaust.” Dat soort dingen. Dat is allemaal erg. Maar, nou ja, het mag. Een particuliere organisatie mag alles willen en “ervoor gaan”. Ook voor een Namenwand van Libeskind aan de Weesperstraat.

Waar het echt om gaat, wat mij betreft het “vertrekpunt van deze zitting”, is dat *de gemeente* geen boodschap heeft aan andere meningen. En voorbij gaat aan haar bestuurlijke verantwoordelijkheid voor een evenredige belangenafweging, van álle betrokken belangen.

Dat is schokkend. De gemeente wil niet nadenken over de vraag: Waar gaat het eigenlijk om, als we in de openbare ruimte, een nationaal monument realiseren? Wat is de beste vorm daarvoor, nu en voor toekomstige generaties? Hoe is het met die belangenafweging? En met onze plicht kennis te vergaren over alle relevante feiten en de af te wegen belangen?

Wat zijn nou toch die belangen bij het NAC en de gemeente?

Het belang van het NAC? Wij lezen eigenlijk dat zij het willen omdat zij het willen. Omdat zij het noodzakelijk vinden dat er een monument komt met alle namen. Omdat zij Libeskind de beste vinden. En daarbij verbindt voorzitter Grishaver veelal zijn eigen emoties over de geschiedenis met zijn overtuiging dat dit ontwerp, daar, precies is wat nodig is.

En de gemeente wil het ook, zet alles op alles en tast diep in de buidel.

Wat is daar het belang? Dat blijft een lastige vraag. De gemeente heeft nooit input willen leveren, nooit de behoefte getoond mee te denken **waarom** er nou juist een namenwand moet komen of **hoe** die eruit zou moeten zien. “Want dat is aan het NAC”.

Maar ze zijn wel zeer stelling over “dat”. Dat dit moet. En het stadsbestuur besluit daarbij zijn eigen bewoners, en ook andere mensen voor wie het monument bedoeld is, uitdrukkelijk uit te sluiten. Wil niet horen van wat anderen ervan vinden. Waarom zo?

75 jaar na de oorlog. Er worden in Nederland dossiers afgerond en stappen gezet. En het woord “schuld”, of “schuldgevoel” hangt in de lucht. De excuses van Rutte. De Herstelbetalingen van de NS. De regeling van de erfpachtgelden.

Misschien gaat het niet om schuldgevoel, maar om *een beroep* op dat schuldgevoel, dat wordt gedaan, of wordt gevoeld. En, vanuit de context, de onuitsprekelijke heftigheid van de geschiedenis, durft men dat beroep niet te negeren.

Dáárom, dat is mijn overtuiging, daarom is het gegaan zoals het gegaan is. Een proces waar niemand toegang toe had, beloftes (draagvlakonderzoek, inspraak, betrokkenheid) die niet werden nagekomen, en evidente onjuistheden in alle fases van de procedure. Alles vanuit het gestelde enorme belang van dit monument.

Dat de gemeente dit monument zo belangrijk vindt is echter het gevolg van een gebrek aan reflectie. Het is het meebuigen met de druk, geen weerstand bieden aan dat – gevoelde - beroep op het schuldgevoel. Maar dat maakt nog geen zwaarwegend belang. Dat alles kan en mag niet de reden zijn dat een stad doordrukt dat **dit** monument op **deze** plek, met **deze** afmetingen, er moet komen.

Heel veel mensen willen dit monument niet. Mensen in de buurt, in de stad, in Nederland. Mensen die nauw betrokken zijn bij de doden, en die een groot emotioneel belang hebben. Niet alleen ‘een groep omwonenden’.

Dáár raakt dit dossier aan essentiële beginstelen van behoorlijk bestuur. Immers: “alle relevante belangen die door het besluit worden geraakt moeten worden meegewogen.” Dat is niet gebeurd. Niet bij de primaire besluitvorming, niet in bezwaar, en ook niet bij de rechtbank, ondanks ons uitdrukkelijke beroep daarop.

Ja. Laat dat het vertrekpunt zijn van deze zitting.

Dank u wel.